Vyfde Jaer. Nr 1. Zaturdag, 2 Januarij 1858.

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

De POSTRYDER verschynt eens per week, 's zaterdags.
Men schryft in te Tongeren by de We J.-P. COLLÉE, boekdrukker en uitgever van dit blad, groote-markt, nr 20, en by alle postdirecteurs.
Alle toezending van brieven, annoncen, geld, enz, moet gefrankeerd zyn.

Het abonnement voorafbetaelbaer is bepaeld op 5 fr. per jaer.
» » » 3 fr. per half jaer.
Een blad afzonderlyk . . . . . 20 centimen.
De aenkondigingen, per drukregel. . . . 15 »
De reklamen » » . . . . 25 »

By het zenden van aenkondigingen is eenieder verzocht duidelyk uit te drukken of dezelve in den POSTRYDER alleen, ofwel ook in het fransch blad, le COURRIER DU LIMBOURG, moeten opgenomen worden. Deze laetste, voor verscheidene achtereenvolgende keeren gegeven, genieten voordeeliger conditiën.

TONGEREN, DEN 2 JANUARY.

De landbouwers verstaen in het algemeen niet genoeg hoe ver hun regt gaet in sommige zaken die voor hen nogtans van het grootste belang zyn. Zoo is het by voorbeeld met het regt dat de eigenaer van een afgesloten land heeft van over het land van zynen gebuer mogen te gaen om aen zynen eigendom te komen. Wy gelooven daerover iets moeten te zeggen.

Natuerlyker wyze, om een land te kunnen bebouwen, moet men toegang tot zyn land hebben. Indien de wetgever zich niet met deze noodzakelykheid bezig gehouden had dan ware het onmogelyk geweest een land te bebouwen dat van alle zyden door andere landen was ingesloten en de eigenaer had gedwongen geweest hetzelve aen geringen prys te verkoopen.

Het artikel 682 van ons wetboek luidt als volgt :

« De eigenaer wiens goederen afgesloten liggen en die geenen uitgang heeft op den publieken weg kan eenen doorgang vereischen op den groud van zyne geburen voor de bebouwing van zyn land, op laste van eene vergoeding geëvenredigd met de schade welke hy kan doen. »

Aldus kan ik mynen gebuer dwingen van my eenen doorgang te geven ; maer daerom moet myn grond door andere eigendommen omringd zyn op zulke wyze dat ik anders niet op den publieken weg kan komen.

Indien de publieke weg te eng of onbevaerbaer was dan zou de gebuer nog gedwongen zyn eenen doorgang op zynen eigendom te geven, want niemand kan tot het onmogelyke gehouden worden.

Indien ik nogtans toegang heb tot den publieken weg en zoo deze weg zeer moeijelyk maer toch bevaerbaer is dan kan ik mynen gebuer niet dwingen om my eenen doorgang op zynen eigendom te geven. Inderdaed, de wet houdt zich slechts bezig met de noodzakelykheid in dewelke ik my bevind en geenszins met de min of meer moeijelykheid die ik ondervind om myn regt te gebruiken. Het is grondstellig dat het beter is zich zelve wat te geneeren dan de andere lastig te vallen.

Doch zoo het ongemak te groot was, zoo ik by voorbeeld van de straet gescheiden was door eene diepe sloot die ik niet kon opvullen ter oorzaek van den jaerlykschen afloop der waters, of door eenen berg welken myne vaertuigen niet konden overkomen, dan zou dit ongemak moeten aenzien worden als eene onmogelykheid en myn gebuer zou my den doorgang op zynen grond niet kunnen verbieden.

De tribunalen weten overigens de omstandigheden zeer wel te waerdeeren ; maer, onder geburen is het duizend mael beter zich te verstaen dan uit koppigheid een proces te beginnen.

Het is klaer dat men het regt van doorgang niet kan vereischen dan voor de *bebouwing* van den grond. Zoo kan ik u niet dwingen van my door uw land te laten komen om er wandelen te gaen te voet, te paerd of in een rytuig. De wet welke wy hier uitleggen heeft geen ander doel dan de landbouw voordeelig te zyn. Hieruit volgt dat ik wel kan over uwen grond komen om myn land te gaen beakkeren, beploegen, bemesten, of om er de veldvruchten van af te halen, maer myn regt gaet niet verder. En nog moet men bemerken dat het niet aen my houdt van de plaets aen te duiden waer ik zal doorgaen. Indien er by voorbeeld twee toegangen zyn en dat de eene langer is doch minder schadelyk dan de korte dan kan ik gedwongen worden den langsten weg te nemen.

Ziedaer de algemeene grondstelsels over het regt van doorgang. Zoo men zich wel doordringt van het gedacht dat dit regt gegeven is in het belang van den landbouw alleen en dat men zyne geburen niet onnoodig mag kwellen, dan zal men zich menige onaengenaemheid vermyden.

Een liberael dagblad van Luik bewyst met cyfers, die onwedersprekelyk zyn, dat de groote meerderheid der Walen het overdreven liberalismus aenkleven, en dat integendeel slechts de kleine minderheid der Vlamingen slaefsch kruipt voor alles wat het liberael ministerie voorschryft en gebiedt. Zoo lezen wy in het *Journal de Liége*, dat in de laetste kiesworsteling twee derden der Walen voor de liberalen hebben gestemd, en dat de dry vyfden der Vlamingen zich vyandig aen het fransch schynliberalismus toonden. Een duidelyk bewys dat eene sterke meerderheid der vlaemsche bevolking zich openlyk verzet tegen de liberale onderdrukking.

Uit eene nauwkeurige stemopneming blykt dat byna vier vyfden onzer vlaemsche landgenoten op 10 December hunne stem aen de katholyke kandidaten hebben gegeven.

Met regt mogen wy dus zeggen, dat onder het regiem dat wy thans beleven, meer dan dry millioenen vlaemschsprekende Belgen door een klein getal Walen worden overrompeld.

Met regt kunnen wy bevestigen dat de Walen over ons meester spelen, en dat wy zonder opzien als blinde werktuigen moeten gehoorzamen.

Wat zal er van komen ?

De gewigtigste belangen, de duerbaerste regten van den vlaemschen inboorling zyn, wel is waer, vroeger ook miskend geworden, maer nu dat er eene waelsche meerderheid het land beheerscht, is het gemakkelyk te voorzien dat men de Vlamingen zoo diep vernederen zal, dat zy de tael hunner vaderen zullen moeten verzaken, om tot het kleinste ambt, de geringste bediening weerdig te worden geacht.

Alle voordeelen zullen ongetwyfeld aen de verfransching gegeven worden, terwyl alle onregtveerdigheden voor de Vlamingen zullen zyn.

Weldra zal ons land verdeeld zyn : In Walen, die de ambten, de eereplaetsen, de winstgevende posten, de magt voor zich alleen zullen houden ; en in Vlamingen, die nauwelyks met groote moeite het zure brood voor vrouw en kinderen zullen kunnen winnen.

Er zullen dan twee gezindheden bestaen : De zoogezegde liberale gezindheid, die zich verslaeft aen al wat vreemd is, die onze vaderlandsche zeden bespot en verbastert, om de Vlamingen als slaven voor de waelsche overheerschiug te doen bukken ; en de katholyke of vlaemsche gezindheid, die strydt om de tael onzer moeder en het land der roemryke vaderen te doen eeren en beminnen ; om onze natie tegen verbastering te beschutten, en ons godsdienstige gevoelens in te boezemen, die weerdig zyn van een vry en werkzaem volk.

Men denke niet dat wy de Walen van hun regt willen berooven, neen dat zyn onze gevoelens niet ; maer wy willen nog minder het onze afstaen ; wy kunnen niet dulden dat men ons als overwonnene slaven behandele.

Ieder het zyne ! Wy willen gelyk staen met onze waelsche broeders, vreedzaemheid en toegevenheid bezielen de Vlamingen ; maer indien de waelsche meederheid aenleiding geven wil tot partyhaet en vyandschap

---

DE ONTDEKKING VAN MADERA.

PORTUGEESCHE KRONYK.

(*Vervolg en einde*).

Al de genoodigde rigtten zich op en stegen den grooten trap af. Don Henri, die voorop ging, stond plotseling stil, een man ontwarende die slapende op den wenteltrap lag. Nunez d'Alvadro wierd door verwondering en schrik bevangen, want hy herkende in dien man, Juan Moralez. Hy was rustig ingeslapen als een dronkaerd door de wyndampen bedwelmd ; hy ademde met moeite, maer zyn gepurperd aengezigt liet geene de minste ontroering blyken.

— Wie is die man ? vroeg de koning.

— Zonder twyfel een ellendige dronkaerd, antwoordde Nunez. Wilt gy dat ik hem buiten het kasteel doe dragen ?

— Neen, senor, dat men hem wakker make, en ik zal hem ondervragen.

Eenige omstaenders, naderden Moralez, en schudden hem vry onzacht, zonder te gelukken hem wakker te maken.

— Prins, zegde de geneesheer die altyd den Koning vergezelde, die man is niet dronken ; alleenlyk heeft hy eene groote hoeveelheid opium ingenomen ; maer ik bezit het middel om hem aen zyne bewusteloosheid te onttrekken.

— Houd er u oogenblikkelyk mede bezig, hernam don Henricus.

De geneesheer ging weg, en maekte aenstonds een middel gereed, waervan hy het geheim van Araben bezat, en dat alleenlyk bestond, in een stuk afkooksel van koffyzaed. Nogtans een der dienstknechten van den infant zegde hem :

— Prins, ik ken dien man ; hy noemt zich Juan Moralez, loots van beroep en bygenaemd de *man van Madera*. Gedurende uwe ziekte heeft hy zich herhaelde malen aen het kasteel aengeboden, voorgevende dat hy eenige gewigtige tyding aen u te geven had, en dat hy den weg kende naer een onbekend eiland, waer hy was aengeland geweest met een Engelsman Masham geheeten.

— Wat beteekent dit ? vroeg de infant, zich tot Nunez keerende.

— Exellentie, ik begryp er niets aen, stotterde deze ; die man was misschien een matroos onzer manschap.

De geneesheer kwam intusschentyd terug, hy gaf zynen drank aen Moralez in, die niet wachte zyne oogen te openen.

De infant sprak hem aen, en de loots verhaelde hem getrouwlyk hetgeen er was voorgevallen.

— Ik wachte den heer Nunez d'Alvadro zegde hy eindigende, een dienstbode, een Moor, is my eten en wyn komen brengen, daerna heeft hy my alleen gelaten, onthutst door de stikende hitte der zon, ik heb de geheele flesch uitgedronken die de Moor my had gebragt. In weinige oogenblikken verzwakte myn gezigt ; ik voelde het bloed my naer de hersens stroomen, en myn voorhoofd overdekte zich met groote zweetdroppels. Bedwelmd, van myn zelven, de behoefte gevoelende van te gaen en te herademen, heb ik de deur geopend en my in den gang begeven ; maer myne ontsteltenis verergerde ; myn hoofd wierd loodzwaer en ik ben zonder kennis, op de plaets waer gy my hebt gevonden, ter neêr gestort.

— En Nunez, zegde de infant, heeft zich by u aengeboden als van my gezonden ?

— Ja, prins, en ik heb myn rekwest, waervan hier een dubbel, ter hand gesteld, met de kaerten die ik heb opgemaekt, en waervan ik hier ook nog eene kopy van heb.

— Geef my die stukken. Ik denk senor Moralez, dat gy de speelbal van een schandelyk misbruik van vertrouwen zult geweest zyn ; maer gy zult er mildelyk schadeloos voor gesteld worden. Gy zult dezen nacht in het kasteel slapen ; ik ga twee garden uitzenden om uwe familie gerust te stellen, en morgen zullen wy uwe zaek opheldren. Waer is toch Nunez d'Alvadro ?

Nunez, zyn komplot ontdekt ziende, had gebruik gemaekt van de verwarring dat die voorval had te weeg gebragt, om te verdwynen. Don Henri gebood, dat men den vlugteling nazetten zou. De portier kwam aenkondigen dat Nunez niet meer te Ternaubal was, dat hy te peerd vertrokken was met zynen slaef Ben-Hamed.

— Menterez ! zegde de infant aen den kapitein zyner garden, achtervolg hen, en indien de duisternis hun toelaet te ontsnappen, neem dan, in alle geval, uwe maetregelen, om hen morgen vroeg te bereiken. Aen u, doktoor, vertrouw ik Juan Moralez, en beveel u aen van zyn leven zoo kostbaer te beschouwen als het myne.

Met deze woorden verwyderden zich de prinsen, Juan onder den indruk van eenen droom achterlatende. De waerheid die men hem had bekend gemaekt, stond hem maer zwak voor den geest : zyn karakter verstiet hevig de gedachte aen eene verradery, daer hy er de kronkelende rigting niet van begreep ; zyne lotsbestemming deed zich in geheimzinnige vormen op die zynen geest verwarden. Een schipbreuk had hem eene bron van rykdom geopend ; de berekening wier oogwit zynen ondergang ten doel had, had dan juist zyne overwinning te weeg gebragt ; en zyn vyand zelve kwam hem de gelegenheid te verschaffen om in de tegenwoordigheid des infants te geraken. De loop dier toevallen scheen hem toe als door eene onzigtbare hand bestierd te zyn, en hy knielde met erkentenis neder voor de goddelyke Almagtigheid.

Dezelfde avond ontving hy een geschenk van honderd dukaten en een prachtig kleedsel van den infant. Des anderendaegs, stelde hem don Henricus de edelbrieven met den graed van scheepskapitein ter hand.

— Ik edel ! ik kapitein ! riep Moralez uit ; Pepita zal het nooit gelooven en 't is voorzeker waerheid, onderteekend door den naem van don Juan I^e, bestempeld met het koninklyke zegel. Edele prins, ik denk eens myn leven in uwen dienst te geven !